

ОТВОРЕНО ПИСМО

05.12.2023

Изх. № 26

ДО:
АКАД. НИКОЛАЙ ДЕНКОВ
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ

КИРИЛ ВЪТЕВ
МИНИСТЪР НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

ЮЛИЯН ПОПОВ
МИНИСТЪР НА ОКОЛНАТА СРЕДА

ГМО и лобито зад него

Аграрната индустрия иска ГМО културите, устойчиви на хербициди и инсектициди, да бъдат допуснати до полетата и чиниите ни без проверки за безопасност или етикетирание. Европейската комисия и някои членове на Европейския парламент се подчиниха на заповедите на индустрията, като разработиха закон за дерегулация на ГМО, който ще навреди на здравето, биоразнообразието и земеделските производители.

На 11 декември 2023 г. предстоят решаващи гласувания в Съвета на министрите (държавите - членки на ЕС) и в Комисията по земеделие на Европейския парламент по предложението на Европейската комисия за дерегулиране на ГМО растения, произведени с "нови геномни техники" (НГТ), като например редактиране на гени.

Коалиция „За да остане природа в България“ настоява правителството на Р България да отстоява ЕС да не допусне премахването на регулациите, защитаващи европейските граждани от неконтролируемо разпространение на ГМО в природата и храната ни.

За първи път от 2015 г. след влизането на Закона за ГМО в сила, без обществено обсъждане и против волята на близо 90% от българите, българско правителство планира да подкрепи унищожаването на българското земеделие, поминъка на малките производители, биоразнообразието и правото на избор на храна [1].

ЕК бърза страшно много. Без установените процедури за обсъждане в работни групи на национално ниво, а след това и в Брюксел. Спешно изисква гласуване на предложението за

регламент за новите ГМО като една от единадесетте точки в дневния ред на Съвета на министрите, заедно с още много други теми. Това никога не се е случвало досега. Надеждата е много хора да не разберат какво се случва. Защото засяга всички и всичко!

В България също се бърза, без отговор на научни въпроси, с доводи като „ние вече сме приели да подкрепим ЕК“.

На 05.07.2023 Европейската комисия публикува законодателното си предложение за премахване на регулациите за новото поколение генетично модифицирани растения - нови ГМО или така наречените "нови геномни техники" (НГТ) [2].

Направо от кабинета на абсурдите на ЕС: Последният епизод на политиците, които угаждат на големия агробизнес, докато отричат правото на хората на информация. Планът е да се премахне етикетът за нова генетична модификация върху опаковките на храните, защото този над 20-годишен етикет улеснява големия агробизнес да продава своите ГМО незабелязано. Очакват ги тлъсти печалби! А ние вече няма да знаем какво ядем. Но на кого му пука, прозрачността и свободата на избора така или иначе не са много приятни!

Нови лобистки документи показват, че дори в последните дни преди публикуването на окончателното предложение на Комисията на 5 юли то е било променено, за да се отслаби още повече и да се прокарат ГМ култури, устойчиви на хербициди (НТ), в европейските полета - в съответствие с желанията на същите тези корпорации. Всъщност, докато индустрията настояваше за дерегулация на НГТ с твърдението, че те ще помогнат за намаляване на употребата на пестициди, в същото време нейната подвеждаща лобистка кампания доведе до проваляне на Регламента за намаляване на пестицидите (ЗНПП - SUR).

След протести на организации [3] и учени [4] в предложението за нов регламент бяха вмъкнати промени, но абсурдите остават:

Абсурд 1: Проектът за регламент за нови ГМО създава два различни пътя за пускане на пазара на „нови геномни техники“ растения: (категория 1); и растения, с по-сложни модификации (категория 2 – установените вече ГМО).

ЕК, българското МЗХ и Комисията по ГМО към МОСВ твърдят, че новите ГМО от категория 1 са еквивалентни на естествените растения и хибридите получени по конвенционален начин.

Ивелин Желязков, директор на Научно-изследователския и технологичен център по земеделие Плантис казва: Фактът, че основните принципи на НГТ са заимствани от бактериалния геном показва, че НГТ са устойчиви толкова, колкото и генома на бактериите. Геномът на растенията е сложен и многопластов, като все още не е ясно как работи той, въпреки пълното секвениране на някои геноми. Може да знаем как изглеждат тухличките на една сграда, но в момента не знаем как изглежда и как е построена самата сграда. Не може да се прави аналогия между НГТ от една страна и хибридизация-мутагенез от друга. При мутациите процеса е бавен и протича в много поколения докато тази мутация стане част от

цялостния геном, като резултатът е нов вид растение. При НГТ новия признак обикновено изчезва в следващото поколение, тъй като самата генна техника не води до вграждане на признака в консервативната част на генома. Реално, НГТ също са ГМО, тъй като изрязването на генен пакет също е модификация на генома, колкото и да се отрича това от компаниите ползващи НГТ.

Абсурд 2: Въвежда се **етикетиране на семената** на растения НГТ 1 и **доброволни национални схеми за етикетиране „без НГТ“**. ЕК твърди, че по този начин се предоставя възможността за информиран избор на потребителите.

Етикетирането не премахва опасността от един продукт, за който няма достатъчно данни за безвредност, а напротив, има много съмнения за неблагоприятни последици върху човешкото здраве. Не бива отговорността за евентуални последици върху здравето да се прехвърля върху потребителя. Информираният избор предполага компетентност на потребителя, което означава и дискриминация по този признак. Всички регулации наложени от ЕС и държавата трябва да гарантират здравето на потребителите преди постъпването на продуктите в търговската мрежа, а не да се прехвърля отговорността върху потребителя под формата на информиран избор.

Нужна е **безпристрастна и независима оценка** на въздействието на модифицираните организми на ниво наука, лаборатории, опитни полета, а не на ниво земеделско производство и продукти в хранителните вериги.

Никъде в регулаторното предложение на ЕК не се съдържа изрично искане за **оценка на непреднамерените ефекти**, причинени от НГТ процеси.

Няма предвидена проследимост на целия процес по веригата - семена, култивиране, преработки, производство на краен продукт за продажба в търговската мрежа.

Доброволните схеми на национално ниво не биха могли да функционират, защото почти всички преработени храни се произвеждат и със суровини от внос, за които е възможно да няма етикетиране, поради доброволния характер на етикетирането.

Учените все още не могат да направят оценка и да предскажат как ще функционират културните растения след освобождаването им околната среда, където условията не са равностойни на тези в лабораториите.

Малките и големи фирми работят със семената на мултинационалните компании и ще бъдат обект на **контрол и зависимост** от тях. Повечето от тези семена са и **патентовани от мултинационалните компании**, което допълнително поставя под абсолютен контрол всички производители.

Бъдещето е в едно иновативно земеделие и информиран, което върви ръка за ръка с истинска защита на здравето и околната среда.

Коалиция „За да остане природа в България“ настоява българското правителство да не се поддаде на натиска отвън и спешните срокове, пред които е изправено, за издаване на

положително становище за премахване на регулациите за новото поколение генетично модифицирани растения - нови ГМО или така наречените "нови геномни техники" (НГТ).

Източници:

[1] <http://agrolink.org/bg/novini/191-otvoreno-pismo-otvariat-vratite-za-gmo>

[2] https://www.arc2020.eu/wp-content/uploads/2023/06/ARC2020_-1.-Draft-NGT-proposal.pdf

[3] <https://gmwatch.org/en/106-news/latest-news/20249>

[4] <https://newgmo.org/2023/11/19/press-release/>

За контакти:

д-р инж. Светла Николова, Сдружение АГРОЛИНК, 0888359239, agrolink@agrolink.org

В коалицията „За да остане природа в България“ членуват Асоциация на парковете в България, Българската асоциация за алтернативен туризъм, Българското дружество за защита на птиците, Българското дружество по фитоценология – 2001, Българска федерация по катерене и алпинизъм, Българска федерация по спелеология, Българската фондация “Биоразнообразие”, Грийнпийс България, Екологично сдружение „За Земята”, Инициативата „Зелени Закони“, Информационния и учебен център по екология, Народно читалище „Бъдеще Сега”, Сдружение “Агролинк”, Сдружение „Белият бряг”, Сдружение за дива природа – БАЛКАНИ, Сдружение „Природа назаем”, СНЦ “Зелени Балкани”, Сдружение „Природен Фонд”, клуб UNESCO към Студентски съвет на СУ „Св. Кл. Охридски”, Софийско гражданско сдружение „Щастливеца”, гражданска група „Да спасим Иракли”, „Граждани за Рила” и WWF Дунавско–Карпатска програма България. Коалицията е подкрепена от още над 50 организации, групи и инициативи. <http://forthenature.org>

Писмото е подкрепено и от:

Ивелин Желязков, Директор на Научно-изследователския и технологичен център по земеделие Плантис

Фондация Биоселена

Асоциация Биопродукти www.bgbio.eu

Асоциация на българските села – selo.bg

Обединен пчеларски съюз

Национален съюз на градинарите в България <http://www.bnhu.bg>

Асоциация на овощарите в България

Българска асоциация на производителите на оранжерийна продукция

Национална био асоциация

Добруджански овощарски съюз

Българска Асоциация на малинопроизводителите

Българско сдружение за биодинамично земеделие

АлтерАгро

Доц. д-р Веселин Дочев, селекционер

Доц. д-р Василина Манева, агроном